

LBRIS *Colectia*
gold We know
books

DAN-SILVIU BOERESCU

**POVEȘTILE
INEDITE
ALE
FAMILIEI
REGALE**

EDITURA

Sumar

**La masa de biliard a istoriei: refuzul unui Conte belgian
și acceptul unui Principe german / 7**

Familia de Hohenzollern-Sigmaringen și originile Casei Regale a României / 15

**Țarskoe Selo, via Eastwell Park –
conexiuni cu Familia Imperială a Rusiei (Dinastia Romanov) / 29**

**Legăturile cu Familia Imperială a Austriei (Dinastia de Habsburg)
trec prin Castelul Bran și o mănăstire din Pennsylvania / 36**

**„Sangre calientă”? Conexiunile iberice ale dinastiei române –
Famiile Regale ale Spaniei și Portugaliei / 43**

Legăturile speciale cu Familia Regală a Danemarcei / 49

Acasă, la Atena, cu Familia Regală a Greciei – trei nunți regale / 52

**Carol I a condus personal armata în războiul cu Imperiul Otoman
și a rezistat amenințărilor rusești în momentele critice
de dinaintea dobândirii Independenței / 60**

Regele Carol I, ebenist, forjor și bibliofil / 75

Când Carmen Sylva o copleșește pe Regina Elisabeta / 79

Carol I și Elisabeta („Carmen Sylva”), de la rigoarea prusacă și disciplina cazonă
la exuberanța unei mari iubitoare de artă / 83

O nuntă regală amânată 25 de ani / 96

Regele Carol I – un sfârșit controversat. Strania ipoteză a sinuciderii / 98

Regele Ferdinand, un botanist eminent / 124

Ferdinand și Golgota reîntregirii: războiul cu lumea și cu sine însuși
asumat de un gigantic umanist neînțeleș / 127

Un foarte ascuns secret istoric: Suveranul Reîntregirii
a fost la un pas să adauge proiectului său politic și Coroana Ungariei! / 150

Ferdinand: împlinit ca Suveran, distrus ca om – ucis de cancer și de durere / 157

Regina Maria, de la „căsuța din copac” la saloanele Art Nouveau –
amintirea unui parfum intens de violete / 162

Nunta de argint în refugiu, la vreme de război / 172

Regina Maria pe front – „Mama răniților” – și eroina națională a Reîntregirii / 177

Ferdinand și Maria sau deplina modernizare a României
în drum spre un *lifestyle* occidental / 195

Lămuriri bibliografice / 213

La masa de biliard a istoriei: refuzul unui Conte belgian și acceptul unui Principe german

Dinastia română este neîndoielnic creația lui Carol I, un Principe german care a devenit extraordinarul prim Rege al României, reușind să scoată țara din chingile feudalismului levantin întârziat și să o reorienteze pe coordonate europene moderne.

Carol I al României, Principe de Hohenzollern-Sigmaringen, a fost Domnitorul, apoi Regele României, care a condus Principatele Române și, apoi, România după abdicarea, forțată de o lovitură de stat, a lui Alexandru Ioan Cuza.

Domnitorul Unirii își exprimase, însă, deja intenția de a renunța la tron înainte de a fi fost surprins de complotiști în pat cu amanta sa, Princesesa Maria Obrenovici, mama viitorului Rege Milan al Serbiei. La 24 ianuarie 1859, Alexandru Ioan Cuza era ales domnitor atât în Moldova, cât și în Țara Românească. Marile Puteri erau puse în fața faptului împlinit. „Domnul Unirii”, cum a fost numit mai târziu Alexandru Ioan Cuza, a rezistat pe tron preț de un serviciu militar complet. Adică 7 ani, atât cât era obligatorie șederea sub arme la mijlocul secolului al XIX-lea. După o domnie aflată sub semnul inovării și modernismului, la 11 februarie 1866, Alexandru Ioan Cuza abdică. Nu din proprie voință, ci în miez de noapte, sub amenințarea armelor.

Abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza, motivele, dar și personajele care au stat în spatele acestui complot, au reprezentat, încă de atunci, un subiect de discuție și de cercetare pentru specialiști. „Noi, Alexandru Ioan I, conform dorinței națiunii întregi și angajamentului ce am luat la suirea pe Tron,

depun astăzi, 11 februarie 1866, cărna guvernului în mâna unei Locotenențe Domnești și a Ministrului ales de popor.” Așa arăta actul semnat de Alexandru Ioan Cuza în momentul abdicării. Urma să plece în exil alături de soție și de cei doi copii, dar, practic, a plecat cu amanta sa. A hălăduit prin Europa, stând la Paris și Viena, dar găsimu-și în sfârșit liniștea la Wiesbaden.

După abdicarea forțată a domnitorului Alexandru Ioan Cuza, la 11 februarie 1866, puterea în stat a fost preluată de o Locotenență Domnească, alcătuită din Nicolae Golescu (liberal), Lascăr Catargiu și colonelul Nicolae Haralambie (conservator), care urmau să guverneze până la alegerea unui principe străin, în conformitate cu dorința poporului român, exprimată prin divanurile ad-hoc la 1857 și înaintată puterilor garante. În aceeași zi s-a constituit și noul guvern, avându-l ca prim-ministru și ministru de externe pe Ion Ghica, care s-a prezentat în fața Camerei, încunoștințând-o de abdicarea domnului și de necesitatea alegerii unui principe străin. El l-a propus drept candidat pe Filip de Flandra, fiul Regelui Belgiei, Leopold I de Saxa-Coburg Gotha, văr primar al Reginei Victoria a Marii Britanii. Propunerea a fost acceptată în unanimitate, iar Adunarea Deputaților l-a proclamat pe Filip de Flandra Domn al Principatelor Unite, sub numele de Filip I. A fost alcătuită de îndată o delegație, care urma să se deplaseze la Bruxelles, spre a-i oferi coroana celui desemnat și a obține, în același timp, de la Paris, acordul puterilor garante. Însă Marile Puteri nu erau toate în favoarea unui astfel de act politic, fapt ce punea în pericol însăși Unirea Principatelor, constată Historia.ro, sub semnătura lui Andrei Alexandru Căpușan.

Austria privea cu îngrijorare și teamă ascensiunea politică a Prusiei, ca rezultat al punerii în aplicare a ambițioasei politici a noului cancelar Otto von Bismarck. Această teamă, justificată, a determinat-o să caute aliați la Paris și la Londra. În ceea ce privește atitudinea ei față de tânărul stat român, aceasta nu suferise nicio modificare față de aceea de la 1856 și 1859, fiind la fel de ostilă și inamicală. Ministrul de Externe austriac, contele Alexander von Mensdorff-Pouilly, a dat instrucțiuni ambasadorilor de la Constantinopol, Londra și Paris, Prokesch-Osten, Apponyi și principele Richard Metternich, să se opună cu toată forța actelor „incalificabile” ale Principatelor, de „sfidare” a hotărârilor luate de puterile garante în privința lor. Cu toate

acestea, dându-și seama că în cazul în care opoziția ar fi directă, pe față și cu mult zgomot, ar risca să piardă tocmai țările de care dorea să se apropie, Franța și Marea Britanie, ea a decis să se alinieze inițiativei ambasadorului francez la Constantinopol, Moustier, care a propus convocarea unei conferințe a puterilor garante în capitala Franței.

Guvernul turc, indignat și furios, convins că are de-a face cu încălcarea flagrantă a hotărârilor Convenției de la Paris, cerea o intervenție militară urgentă în Principate, spre a le aduce rapid „la supunere” și în același timp să nu îngăduie ca ele să ofere un exemplu „nedorit” popoarelor asuprite din Balcani. Fiind temperat de diplomații francez și britanic, reprezentantul Imperiului otoman a consimțit, în cele din urmă, la convocarea Conferinței puterilor garante la Paris și a renunțat la ideea intervenției armate.

Rusia a acceptat să participe la conferință, cu condiția ca dezbaterile să fie axate și să nu depășească cadrul convenției din 1858. Teama Rusiei era ca Austria să nu găsească, în urma abdicării lui Cuza, o cale de anexare a Principatelor. În conjunctura respectivă, Rusia era vital interesată în menținerea *statu-quo*-ului în Principate, amenințat, considera ea, prin alegerea unui prinț străin. Exact în acest sens îi scria cancelarul Gorceakov ambasadorului său la Constantinopol, generalul Nikolai Pavlovici Ignatiev: „Ar fi foarte nepotrivit ca în circumstanțele actuale să fie făcut orice pas de natură a invalida tratatele existente sau a tulbura aranjamentele internaționale cu privire la ordinea teritorială stabilită în Răsărit”.

În atitudinea Franței se remarcă două tendințe. Este vorba în primul rând despre hotărârea Împăratului Napoleon al III-lea de a înfăptui „ceea ce nu fusese terminat în 1856 și 1858”. În al doilea rând, a șocat atitudinea rezervată a ministrului francez de Externe, Drouyn de Lhuys, care, spre deosebire de predecesorii săi, Alexandre Walewski și Edouard Thouvenel, era mai puțin binevoitor față de români. Ca o dovadă a acestui fapt stau instrucțiunile sale trimise lui Tillos, agentul diplomatic al Franței la București, prin care acestuia i se comunica să nu întrețină cu oficialitățile de la București alte relații decât cele oficiale, strict necesare. Iar în cazul unor întrevederi avute cu membrii guvernului provizoriu, i se cerea să le amintească respectivilor că „sunt responsabili în fața puterii suzerane și puterilor garante” și că „își

vor depăși rolul dacă vor încerca să rezolve ei înșiși chestiuni care sunt de competență internațională”.

books

Italia aproape unificată (mai puțin Roma și Vaticanul) și Prusia aflată în ascensiune, care urmărea la rândul ei realizarea unificării Germaniei în jurul ei, au acceptat fără nici o ezitare ideea convocării unei conferințe internaționale, care să tranșeze chestiunea principelui străin pe tronul Principatelor Unite.

Guvernul și clasa politică din Marea Britanie nu au fost alarmate de evenimentele din Principatele Unite. Integritatea teritorială a Imperiului otoman menținută și penetrația Rusiei în Sud-Estul Europei stopată, interesele acestei mari puteri în această regiune nu erau amenințate de evenimentele petrecute la București în noaptea de 11/23 februarie 1866 și după aceea. După ce a realizat faptul că Prusia cancelarului Otto von Bismarck, învingătoare a Danemarcei în războiul purtat în 1864, amenința „echilibrul puterilor” și se îndrepta spre o alianță cu Rusia, cabinetul liberal prezidat de lordul John Russell s-a orientat rapid spre o apropiere de Franța. Nealarmată așadar de situația din Principatele Unite, această țară, deși s-a pronunțat, formal, împotriva „violărilor” hotărârilor Convenției de la Paris de către Principate, calmând astfel pornirile beligerante ale Porții, a fost de acord cu ideea unei conferințe internaționale care să rezolve această stare de lucruri. Lordul Clarendon însuși, secretar de stat la Foreign Office, a declarat în anumite cercuri că Anglia nu va avea nicio obiecție în cazul în care Conte Filip va accepta coroana României, cu condiția ca toate puterile garante să fie de acord cu acest gest.

Situația s-a complicat însă atunci când Filip de Flandra a refuzat coroana propusă. Pentru a evita, în această conjunctură, o gravă criză internă cu implicații internaționale, guvernul Ion Ghica a decis trimiterea unor delegații în principalele capitale europene pentru a convinge guvernele Marilor Puteri de justetea acțiunii întreprinse, de alegere a unui principe străin pe tronul Principatelor, în conformitate cu voința națională, formulată în cadrul Divanurilor Ad-Hoc. O parte din membrii delegației, Manolache Costache-Epureanu, Gheorghe Costa-Foru și Alexandru Golescu (reprezentând Senatul, Adunarea și guvernul) au plecat la Constantinopole, unde au avut discuții cu ministrul de Externe otoman Ali Pașa, pledând pentru necesitatea respectării

dezideratelor națiunii române. Alți membri, reprezentând forurile legiuitoare și guvernul, Vasile Boerescu, Ludovic Steege, Ion C. Brătianu și Scarlat Fălcoianu, au plecat la Paris, spre a intra în tratative cu Napoleon al III-lea și cu ministrul său de Externe. Concomitent, noul agent diplomatic român la Paris, Ion Bălăceanu, a intrat la rândul în tratative confidențiale cu Împăratul Franței, așteptând ca acesta să-i indice persoana considerată de el indicată a ocupa tronul Principatelor Unite.

Politicianul britanic liberal William Ewart Gladstone se dovedise de fiecare dată un constant apărător al cauzei românilor. Într-un discurs ținut în Camera Comunelor, la 5 martie 1866, el a anunțat participarea Marii Britanii la lucrările Conferinței de la Paris, scoțând în relief eforturile autorităților britanice de a-și defini politica în raport cu Principatele Unite. Acestea vor urmări ca, în aceeași măsură, „să aibă în vedere nu numai termenii exacti ai stipulațiilor, dar și caracterul și scopul general al Tratatului din 1856”, ținând cont în aceeași măsură de „îndreptățile opinii ale locuitorilor din Principate”. De fapt, Gladstone a evitat să facă o declarație clară, iar discursul său reflectă perfect divergența de opinii existentă în rândul oamenilor politici și de stat britanici. După cum remarca și ambasadorul englez la Sankt Petersburg, Buchanan, era dificil de luat o hotărâre în urma punerii în fața faptului împlinit, dar cel mai dificil era de stabilit un acord între stipulațiile Convenției din 1858 și voința poporului român, două lucruri diametral opuse.

Cuvântarea omului politic liberal, deși ambiguă pe alocuri, a stârnit un val de entuziasm la București, unde municipalitatea orașului a întocmit o scrisoare de mulțumire, afișată în grădina „Sf. Gheorghe Nou”, spre a putea fi citită și apoi semnată de cât mai mulți locuitori ai capitalei. La rândul lui, omul politic liberal radical C.A. Rosetti, comentând în paginile ziarului său, „Românul”, discursul politicianului britanic, afirma că „neintervenirea este asigurată” deoarece „Angletera declară prin ministrul său că trebuie să se țină seama de dorințele românilor”.

În aceste circumstanțe, la 10 martie 1866, în capitala Franței, își deschidea lucrările Conferința reprezentanților puterilor garante, în vederea dezbaterii, discutării și deciderii noului statut internațional al Principatelor Unite. Unirea celor două principate dunărene fusese recunoscută, la 1859, exclusiv

pe durata domniei lui Alexandru Ioan Cuza. Profitând de această conjunctură, cele două puteri ostile unirii de la 24 Ianuarie 1859, Austria și Poarta Otomană, au avansat conferinței ideea intervenției armate în România, în vederea revenirii la starea anterioară unirii. Forul internațional al Marilor Puteri a respins însă acest demers violent.

Între timp, la 3/15 aprilie 1866, cei trei membri ai delegației române, Vasile Boerescu, Scarlat Fălcoianu și Ludovic Steege, au înaintat plenului conferinței un memoriu, în care se pleda pentru aducerea unui prinț străin pe tronul Principatelor Unite și respectarea drepturilor dobândite de Principate, consacrate prin actele internaționale.

După dezbateri furtunoase și îndelungate, concretizate în zece protocoale, Conferința reprezentanților puterilor garante s-a pronunțat împotriva principelui străin, hotărând că menținerea Unirii era lăsată în seama Adunării Deputaților, care urma să se întrunească în vederea alegerii, în conformitate cu prevederile Convenției de la Paris, din august 1858, a noului domnitor. Acesta, se stipula cu claritate, trebuia să fie pământean. Bineînțeles că autoritățile române nu au fost de acord cu această decizie. Prin urmare, ideea principelui străin ereditar, provenind dintr-o familie cu tradiție și prestigiu în Europa, a triumfat.

Candidatura Contelui Filip de Flandra la tronul Principatelor Unite s-a soldat cu un eșec, după ce acesta a acceptat coroana pentru ca mai apoi să o respingă. În plus, contele nu era agreat de Împăratul Franței, Napoleon al III-lea, deoarece, fiind nepotul fostului Rege al Franței, Ludovic Filip de Orléans, aparținea acestei ramuri colaterale, neprivite cu ochi buni de Împărat.

Astfel, prin manevrele de culise ale lui Napoleon al III-lea și ale favoritei sale, doamna Albine Hortense Cornu, atenția s-a oprit asupra Prințului Carol de Hohenzollern, locotenent în regimentul 2 prusian al dragonilor de gardă, care se înrudea cu Împăratul Franței prin cele două ramuri franceze, Beauharnais, după mamă, Prințesa Sofia, și Murat, după tată, Principele Carol Anton, guvernator militar al Renaniei și Westfaliei. Cei doi s-au grăbit să-i facă cunoscută opțiunea lor agentului diplomatic român la Paris, Ion Bălăceanu, iar acesta a comunicat-o imediat la București. Iar răspunsul, sosit

numai după 24 de ore, a fost unul foarte limpede și fără echivoc: „Comunicați Împăratului că Principele Carol a și devenit candidatul oficial al Locotenenței Domnești la tronul României. Sperăm să-l ridicăm fără dificultate pe tron mulțumită sprijinului Împăratului”. Imediat, Ion Bălăceanu a trimis telegrama primită lui Napoleon al III-lea.

Între timp, la Düsseldorf, trimisul Locotenenței Domnești, Ion C. Brătianu, era primit în audiență de Principele Carol Anton și de al doilea fiu al acestuia, Carol, audiență în cursul căreia Brătianu i-a oferit acestuia din urmă, în numele Locotenenței Domnești și urmând avizul Împăratului Franței, tronul Principatelor Unite. Carol s-a declarat în principiu de acord, spunând că va da un răspuns definitiv după consultarea suveranilor Franței și Prusiei.

Câteva zile mai târziu, la 30 martie/11 aprilie, Locotenența Domnească a dat o proclamație către popor, recomandând alegerea Prințului Carol de Hohenzollern-Sigmaringen ca Domnitor al Principatelor Unite sub numele de Carol I, iar la 1/15 aprilie locotenența a dispus lipirea de afișe, pe străzi, cu candidatura la tron a lui Carol I.

În zilele următoare, în intervalul 2/14-8/20 aprilie, a avut loc plebiscitul pentru alegerea lui Carol ca domn al Principatelor Unite, al cărui rezultat a fost constituit din 635.969 de voturi „Pentru” și 224 de voturi „Împotriva”. Poporul se pronunțase. *Vox populi, vox dei!* (www.historia.ro)

Venirea în țară a Prințului de Hohenzollern nu a fost lipsită de peripeții. Tânărul Carol a trebuit să călătorească incognito spre România (pe traseu a fost nevoit să apeleze la experiența dobândită de Brătianu și Rosetti pe parcursul revoluției pașoptiste; astfel el, practic, s-a deghizat), sub numele de Karl Hettingen, cu trenul pe ruta Düsseldorf-Bonn-Freiburg-Zürich-Viena-Budapesta, datorită conflictului care exista între țara sa și Imperiul Austriac. Nici chiar în țara sa de origine nu era bine văzută această preluare a scaunului Principatelor, fapt afirmat de Cancelarul Bismarck (care l-a avertizat mai mult sau mai puțin amical că va fi nevoit să sărute „papucul Sultanului”, fapt în sine care a fost ocolit de Carol și de predecesorul acestuia). După ce a pășit pe teritoriul țării, punând prima dată piciorul pe pământ românesc în localitatea Drobeta-Turnu Severin, Brătianu l-a însoțit mai departe cu trăsura până la Podul Mogoșoaiei.

Pe 10/22 mai 1866, Carol a intrat în București. Vestea sosirii sale fusese transmisă prin telegraf și a fost întâmpinată de o mulțime entuziastă de oameni, dornici să cunoască noul conducător. La Băneasa, i s-a înmănat cheia orașului. Noul conducător a fost binecuvântat în aceeași zi în Dealul Mitropoliei de către Nifon, Mitropolitul Ungrovlahiei, care l-a invitat să depună jurământul pe legile țării. Colonelul Haralambie citește formula de jurământ românesc comunicată prințului în traducere franțuzească: *Jur de a păzi legile României; de a menține drepturile sale și integritatea teritoriului*, după care Prințul Carol, cu mâna dreaptă pe Evanghelie, rosti în românește, cu voce fermă: *Jur!*

Din acest moment începe domnia lui Carol I. Proclamat Domnitor al României în ziua de 10/22 mai 1866, rămâne cu acest titlu până în 14 martie 1881, când este proclamat Rege, devenind astfel primul rege al României. A fost primul monarh din dinastia Hohenzollern-Sigmaringen, al cărei nume se transformă, începând cu Regele Ferdinand I, în Casa Regală de România, dinastie care va conduce țara până la proclamarea, sub presiune sovietică, a Republicii Populare Române în 30 decembrie 1947.